

Štev. 8.

V Ljubljani, dne 7. avgusta 1913.

Leto V.

Temelji narodov.

Naj bo drevo še tako močno in krepko, posušilo se bo, če mu gniloba mozeg razjeda. Tudi lepa rastlina, ki ima črva v sebi ali korenine izpodjedene, bo opešala in usahnila. Prav isto je z narodi in ljudstvi na svetu. Dokler je jedro zdravo, se bo ljudstvo razvijalo in močno ostalo. Če se pa večine prime gniloba, ne bo vsa zunanja moč nič pomagala.

To resnico nam prav v vsakemu narodu zgodovina jasno kaže.

Stari Asirci so bili kmetje in pastirji v svojih hribih. Pri obilnem številu ljudstva jim je doma prostora zmanjkalo. Z vojsko so šli nad sosedo in zmagovali, dokler so ohranili svoje krepke narodne lastnosti. Skoro vse takrat znane dežele prednje Azije so spravili pod svojo oblast. — Ko so se pa navadili pri premaganih narodih mehkužnega in potratnega življenja, so se izgubile prvotne čednosti, je narod opešal. Bili so premagani in izginili skoro brez sledu.

Njih sosedje Babilonci so bili tudi začetkom le priprosti kmetje. Povzdignili so se do svetovne slave, sezidali največje mesto na svetu. Toda pri pohotnem in udobnem življenju se je izgubila priprostost in domoljubnost očetov. Prebogati so postali v rodovitni dolini reke Evfrat, vdali so se nečistosti. — Danes je Babilon žalostna razvalina, kjer se gadi solnčijo in divje zveri prebivajo, ljudstvo se je izgubilo med sosedji.

Še bolj jasen zgled nam pa dajo Rimci. Kako neznamenit je bil začetek Rimalo mestece, nekaj kmetov in pastirjev, to je bilo vse. Slavni vojskovodja je na polju oral, ko so ga prišli klicati, naj gre nad sovražnike kot vrhovni poveljnik. Nad vse je ljubil Rimljan svoj dom, domače ognjišče in svetišče, zakonsko zvestobo in poštenost. Eno posilstvo je vzdignilo narod, ki se je uprl proti trinogu in ga pregnal. Družine so imele toliko otrok, da jim je imen zmanjkalo. Rekli so jim kar: Kvar-tus, Kvintus, Octavus, Decimus, to je če-

trti (sin), peti, osmi, deseti. Kaj ne, blagoslovljene rodovine! S temi čednostmi so podjarmili svet in ustanovili največjo državo. Skoro vse takrat znane dežele so bile pod njihovo oblastjo.

Toda takrat, ko so postali bogati in videli tujo razkošnost ter se sami navadili na mehkužno uživanje, se je izgubila podlaga rimske države, rimska krepost in lepo življenje. Zakonska zvestoba je bila skoro neznana, bogati in imenitni niso marali veliko otrok, da bi jih ne motili v uživanju, pač pa so želeli veliko slasti. Nastala je taka pokvarjenost, da je ni mogoče popisati. Število pravih Rimljanov je pešalo, kakor se zgodi vselej pri pohotnem in mehkužnem življenju. Tuji ljudje so prišli služiti in vladati mogočni Rim. Tudi so se kmalu navzeli splošne pokvarjenosti in postali ravno taki kakor drugi. Za trdo vojaško službo so bili domačini nesposobni. Za drag denar so klicali tuje najemnike. Delavcev ni bilo, cele pokrajine so bile skoro opustošene. Še je obsegalo cesarstvo največjo državo na svetu, toda znotraj je bilo vse gnilo, ker je ljudstvo propadlo. Pri visokih je bila nebrzdana pohotnost in trdosrčnost, pri nizkih pa oni suženjski duh, ki se dela boji, pa vse za denar stori. Zato je rimska država morala propasti. Germanski narodi so razdrli tisočletno državo.

Na Španskem je bilo ljudstvo od nekdanj krepko in bojevito. Rimci so imeli dosti truda, predno so deželo popolnoma pomirili. Iz španske krvi so imeli v Rimu Trajana in Teodozija, dva najboljša cesarja. — Toda od Rimcev so se navadili mehkužnega življenja, število prebivalcev je padlo in še ostali so bili pokvarjeni. Par tisoč germanskih Gotov je prav lahko podjarmilo celo deželo. Ti so se pomešali z domačini in ohranili dalj časa svoje kreposti, ki so jih prinesli kot dedščino očetov v tujo deželo.

Ko so se še Goti v mehkem podnebnju pomehkužili, so prišli leta 711. Arabci pod Tarikom. Z lahkoto so ti sinovi puščave premagali številno vojsko Gotov in se razlili po celi deželi. Ljudstvo se je podvrгло.

Le nekaj neupogljivih junakov je bežalo v nepristopne gore, odkoder so začeli skoro osemstoletne boje proti mohamedanom. Ti hribovci so se zopet utrdili, sovražniki se pa pomehkužili. To je bila junaška doba španskega naroda. Tako se je v boju zoper divje Mavre razvila krepost, ki se je kazala v srčnosti in vztrajnosti do skrajnega. Junaki, kakor lid Kompeador so kazali ljudstvu pot do zmage. Ko so Maure pregnali, so bili Španci nekaj časa prvi narod na svetu. Svoje vojake so pošiljali na Laško in Francosko, na Nizozemsko in druge kraje sveta. Njih ladje so odkrile svetu Ameriko. Toda amerikansko zlato je vpeljalo potratno življenje, pri nižjih pa željo po lahkem zaslužku. Narod se je pomehkužil in začel propadati. Do danes se ni več dvignil iz svoje zaspanosti. Kreposti očetov ni več, Španska je postala nesrečna, skoro vse je izgubila, kar so osvojili davni predniki. Še doma ne morejo več reda napraviti.

Ta nauk bi mogli pokazati prav pri vsakem narodu. Dokler je ostalo ljudstvo revno in pošteno, mu niso veliko mogli sovražniki. Ko se je razvadilo, opustilo vero in se vdalo pohotnemu in nasladnemu življenju, je začelo redno propadati. Toda čemu daleč segati, ko imamo pri sebi očitni vidni zgled.

Nikdar nismo imeli Slovenci mogočne države. Ko so prišli naši očetje v deželo, so bili bojeviti kmetje, povsod od sovražnikov obdani. Ze zgodaj so dobili nemški plemiči oblast nad nami in stegnili roko po lepih gozdih naše domovine.

Trdo je bilo življenje prednikov, toda ravno v tem so se ohranile in okrepile stare kreposti naroda, ki je srečno prestal tisočletne boje, ki so mnoge močnejše narode popolnoma zatrli. Katere so bile te temeljne kreposti našega rodu? Imeli so ljubezen do vere, ki jih je tolažila in jim pot v nebesa kazala, ljubezen do dela, ki jih je živelo, ljubezen do revežev, katerim so s svojo revščino lajšali življenje. Revni so bili in slabo so živeli, toda ravno zaradi tega so ostali dobri. Dandanes imamo veliko mogočnih narodov. Toda kaj po-

maša vsa zunanja moč, če je znotraj vse gnjilo. Znano je, da Francozi izumirajo. Družine imajo otrok vedno manj, otroci večinoma še križa ne znajo več delati. Vse to so zelo slaba znamenja. Toda pri Angležih in Nemcih ni veliko boljše. Vera peša, otrok je vedno manj. Če je posvetna sreča glavni namen človekov na svetu, potem jo hoče vsak do dna izprazniti. — Tudi pri nas se že kažejo slaba znamenja. Če se narod pomehkuži in izgubi v uživanju, potem Slovenci nimamo prihodnosti. Narod je pa tak, kakršne so posamezne družine. Naj vlada torej v vsaki slovenski hiši lepo versko življenje starih Slovencev, podprto s krepostmi resnega dela in pravega napredka.

Tabori za moške na božjih potih.

Kdor je mnogo hodil po tujih deželah ter primerjal slovenske kraje tujim, je moral reči, da se moremo Slovenci ponášati pred vsem svetom z lepoto naše domovine. Seveda še bolj kakor kraji se ločijo naši ljudje od drugih. Pred kratkim mi je neki gospod, ki prav dobro pozna kmete skoro po celi Evropi, rekel: »Verjemite, da v Evropi ni bolj brihtnega kmeta, kakor ga imamo pri nas. Za trgovino mu sploh nobeden ni kos.«

Naši ljudje so res nadarjeni. Zato imamo veliko zelo zmožnih mož, ki imajo korenino v kmečkem stanu. Toda najlepše na naših možkih je vendar le njihova globoka vernost. Kolikokrat že mnogi rodoljubi obupavajo nad našimi možmi, ker ne poznajo pravega jedra. Zlato se šele na dnu pokaže, biser je reba vzdigniti. Isto je z verskim življenjem naših mož in fantov.

Ko so Turki požigali in morili po naših krajih, so napravili očetje pri cerkvicah na gorah močne tabore, da so se za njimi branili proti turški povodnji. Vse ljudstvo je pribežalo v te utrjene tabore. Pred Marijo so v solzah prosili pomoči, ob napadu so sukali orožje in umirali za sveto vero. Ko bi prestopili k turški veri, bi se s tem odpadom od vere obvarovali turških grozovitosti. Toda naši očetje so bili globoko verni možje, ki vere niso zatajili: »Mi Turki ne postanemo!«

Dandanes prihajajo med ljudstvo nasprotniki, hujšji od Turkov. Poznamo jih: življenje je turško, vere pa sploh ni. Mnogo so jih zapeljali, še vedno upajo na končno zmago ali vsaj na zmešnjavo v naših vrstah.

Motili so se, ne poznajo še dosti slovenskega kmeta in njegovega globoko vernega srca. Toda vneti se morajo ti junaki, v katerih teče junaška kri očetov za odpor proti sovražnikom, ki nam hočejo vzeti, kar je svetega. Kot najboljši pripomočki v ta namen nam lahko služijo veliki tabori za moške in fante po naših božjih potih. Božja pota za moške? Gotovo, ker so skoro

vsji moški še za božja pota vneti. Tam pri Mariji, kjer Mati usmiljena podpira naše delo s svojo priprošnjo, postanejo srca voljna za vse, kar Bog od nas zahteva. Z najboljšim vspehom smo že izvršili tak poizkus, katerega moramo natančno popisati, da ga tudi drugod posnemamo.

1. Tabor na Zaplazu.

V sredi Dolenjske je v župniji Čatež znana božja pot Zaplaz, kjer kraljuje Marija v nebo vzeta. Na tisoče in tisoče romarjev je že dobilo gori dušno zdravje, mnogi tudi čudodelno pomoč. V bližnji in daljni okolici ga ni odraslega, ki bi ne bil že večkrat opravil gori svoje božje poti. Če kdo še ne ve, kako se gori lepo moli, naj le poskusi.

Na tem svetem kraju smo hoteli enkrat videti same moške in napraviti pravi tabor. Po časopisih smo povabili Dolenjce in poslali vabila na več župnij. Povedali smo tudi, da bo tabor le za moške, ženske naj za enkrat ostanejo doma. Seveda smo se zamerili lepemu spolu. Naši možje so bili pa ponosni. Star možak je dejal: Najbolj lušno je bilo pri vojaki, ko smo bili sami. Če bodo gori sami moški, pa moram iti zraven.« Drug drugega so vneli: »Žensk ne bo, zdaj pa le, mi gremo!«

In prišli so. Mnogi so dospeli že zvečer. Vrla orlovska godba iz Škocjana pri Turjaku je prišla že popoldne. Vsi so bili v nedeljo zjutraj pri obhajilu. To je ravno božja pot: Sprava z Bogom in potem priporočilo Mariji.

Zjutraj na vse zgodaj so prihajale cele trume mož in fantov. Da ste videli te junake veselih obrazov hiteti k Mariji! Vsak je čutil: Danes je naš dan. Do devete so se zbrali pri župni cerkvi na Čatežu najboljši možje iz vse okolice. Čez 100 Orlov krojih je pričalo, koliko imamo vrlih mladeničev, ki vero očitno spoznavajo. Ti junaki so z godbo in petjem dali celi slovesnosti posebni značaj. Vreme nam je bilo ugodno. Prejšnji dan je malj dežek ohladil vročino in zmanjšal prah.

2. Procesija.

Četrta deset zapoje zvonovi. Kakor na znamenje se vzdigne križ, bandera in zastave zavihrajo, tabor gre k Mariji na Zaplaz, ki je na hribčku dobrih 20 minut oddaljen. Možje začno korakati v rokah Marijino orožje — sv. rožni venec. Glasna, pobožna molitev vsake vrste je pričala, da gredo k procesiji krščanski možje, ki so prišli pričati o svoji veri. Po štirje so šli v vrstah, toda procesija je dospela že na Zaplaz, ko so bili zadnji še na Čatežu pri župni cerkvi. Godba zavrta Marijino pesem, duhovniki, z opatom iz Zatičine na čelu, ki je prišel s tremi patri slovesnost poveljčati, zapoje lavretanske litanije. Kakor mogočni »Ura« vojakov ob napadu se je glasil mapev godbe in pevcev: »Marija k Tebi uboge reve, mi zapuščeni vpijemo . . .« Te procesije je bila gotovo tudi Marija ve-

sela. Gotovo še nikdar ni videla takega tabora moških na svoji sveti gori. Soluce je pripekalo, pa nobeden se ni za to zmenil. Saj smo šli k Materi.

Nad tisoč romarjev je pa že gori čakalo. Vseh udeležencev je bilo gotovo nad 4000 pri dopoldanski službi božji. Več sto jih je prišlo popoldne.

3. Pri Mariji.

Lep je bil pogled na pobožno množico. Po sredi cerkve je stala Orlov kakor častna straža Marijina. Vsem se je že v obnašanju poznalo, da se zavedajo, kam so prišli. Po pravici je mogel povdarjati cerkveni govornik, kako globoko je v srcih naših mož in mladeničev ljubezen do Marije. Slovenci imamo izmed vseh narodov skoro največ ljubezni do Matere božje. Ni je župnije, kjer bi ne imeli Marijinega oltarja, ni je hiše, kjer bi ne imeli Marijinega oltarja, ni je hiše, kjer bi ne bilo njene podobe, ni med nami moškega, ki bi vsaki dan ne častil Marije in napravil že več božjih potov do njenih svetišč. — Zato pa imamo dolžnost povsod pokazati udanost do vere njenega Sina, do Cerkve in zakramentov. Nasprotnikov in brezvercev je mala peščica, nas na tisoče. Za to vero je treba tudi trpeti in vselej odločnost pokazati . . . Mučenci so nekdanj nosili kot drag spomin rajnih bratov nekoliko mučeniške krvi na svojem srcu, ki jim je bila vedno v spomin, naj bodo vredni nasledniki svetnikov mučencev. Mi prejemo Jezusa v sv. zakramentu. Bolj kakor mučencem mučeniška kri, je nam obhajilo, ko Boga samega prejmemo, s podbudo in moč krščanskega življenja. — Slovesno pontifikalno mašo je opravil opat iz Zatičine ob obilni asistenci. Med mašo je svirala godba in pel mogočni pevski zbor. Bila je slovesnost, ki je res srca dvigala.

Mnogi, ki ne poznajo naših ljudi, so se bali, da bodo šli kmetje po opravlilu domu, ker se jim ne bo ljubilo do poznega večera čakati. Niso pomislili, da naš kmet, če kaj začne, hoče tudi izpeljati. Prav malo jih je odšlo, prišlo pa veliko. Tudi pijancev nismo prav nič videli.

Ker smo prišli moliti, se je popoldne ob pol dveh izpostavilo sv. Rešnje Telo. Nobeden ni pričakoval, da bodo moški precej prišli. Toda ravno zdaj so se pokazala ta zlata srca prave pobožnosti. Med poldruho uro dolgim presledkom od 12. ure do pol dveh so mnogi ostali v cerkvi in zares vspodbudno molili.

Ko je začel pred Najsvetejšim duhovnik moliti rožni venec, so molili po moško, tiho in vsak zase, da ni bilo soglasja. Duhovnik vstane in opomni, naj počakajo, da sam konča, potem naj pa molijo vsi naglas in počas. Pomagalo je precej, molili so tako lepo, da še nikdar nisem slišal lepše molitve.

4. Ljudski shod.

Po končanih litanijah smo šli na shod Kmečke zveze za dekanijo Trebnje. Zunaj je bil postavljen oder za

pevce in eden za govornike in odlične goste. Okoli odrov se je pa zbralo do 4000 mož in mladeničev. Solnce je priklopalo, toda kdo se je zmenil ob teh slovesnih trenutkih za vročino? Saj smo bili skupaj poslanci, duhovniki, učitelji, župani, občinski možje, gospodarji in fantje, cvet našega ljudstva, vsi enega srca in enega duha. Govornikom se je poznalo, da imajo pred očmi vzvišeni namen podučiti in izobraziti ljudstvo, ne pa mlatiti prazno slamo. Ljudje so pa vedeli, da imajo tu svoje prijatelje, katerim lahko zaupajo.

Z vso pazljivostjo so torej sledili prepričevalnim besedam poslancev: Hladnika, dr. Lampeta in dr. Pegana, župnikov Oblaka in Rožnika. Najbolj potrebna tvarina se je natančno obdelala. Nad dve uri in pol je trpel shod, toda množica se ni utrudila. Upamo, da tudi to delo ni bilo zastoj. Posebno važne so bile tudi pozdravne besede trebanjskega župana Huša, ki je rekel: Pozdravljam vas na prelepem shodu pri Mariji. Če se vprašam, kdo nam je priredil današnjo slovesnost, moramo reči, da naši duhovniki. Sovražniki so pa hoteli zagozdo napraviti med ljudstvom in duhovnikom. Mi jim pa zapupamo, ker vemo, na so naši prijatelji. Delali bomo povsod po starem geslu: Vse za vero, dom, cesarja!

Da se je med zborovanjem ohranilo zanimanje, je godba svirala in so peli pevci svoje najlepše pesmi.

Ko je solnce zahajalo, smo se razhajali. Z Bogom! bil je zadnji pozdrav. V srcu je pa dozorel trdni sklep: Na takem taboru pri Mariji se še vselej vidimo. Upajmo, da kmalu drugega dočakamo.

Znamenja prašičje kuge.

Pri živali se lahko precej priredi, če ni nesreče in bolezni. Ako pa pride krga v svinjak ter kmetu pokosi najlepše pujske, mora nazadnje priti v zadrego in pomanjkanje. Ravno v zadnjem času opazujemo, da imajo nekateri gospodarji kar več let skupaj vedno nesrečo v svinjaku. Prašiči nočejo jesti, očito hujšajo, ne redijo se nič; sreče pri rejji ni. Vsako leto nekaj prašičkov takemu revežu pogine. Navadno misli, da ima slabo pasmo, v resnici je pa kuga med živalmi. Ko bi precej začetka odločno nastopil, bi se večkrat prav znatne škode obvaroval. Toda ljudje ne vedo, kako se bolezen spozna. Pri rdečici je pač lahko, ker že drugič bo vsak bolezen spoznal, kdor jo je enkrat videl. Težje je pa pri kugi spoznati njeni začetek.

Dr. Stansfuss priobčuje navadna znamenja prave kuge pri prašičih in vročine, ki so jo doslej imeli za kugo, pa v resnici ni, dasiravno pri mladičih zelo veliko škode napravi. Prava pra-

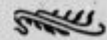
šičja kuga se zanese le po nekem soku — virus ga imenujejo zdravniki — od prašiča na prašiča. Ta kuga napade prašiče vsake starosti in ima svoj vir v krvi. V nekoliko urah zastrupi vse telo, prav tako kakor rdečica ali kuga v vranici (Milzbrand). Nagloma se pokažejo znaki hude bolezni. Najprej se vidijo na trebušni koži okrvavljena mesta, kakor bi bolha vbodla. Ta znamenja krvi so prav taka, kakor bi jih z škopilom naškropil. Pokažejo se le pri posebno hudi bolezni. Navadno gre bolezen bolj počasi naprej. V začetku živali ne pridejo več h koritu ali gredo precej zopet stran, ostanejo v kakem kotu in se zarijejo v slamo. Oči so majhne in s sluzasto tekočino zalite, kakor včasih krmežljavi otroci. Ušesa postanejo mrzla, modra, na koncih trda in neobčutna. Kmalu se pokaže tudi glavno znamenje — griža. Blato je sivorumeneno ali zelenosivo, redko in smrdljivo. Včasih je v blatu tudi malo krvi. Živali nič ne morejo, shuššajo, vsi udje jim odpovedo. Posebno zadnji konec je slab, da ne morejo vstati. Od tretjega do osmega dne navadno poginejo, toda ne vsi. Znatno število se jih zopet popravi, toda veselja gospodar ne bo imel nad njimi. Če griža preneha, postanejo zaprti, pa zopet grižavi; žrejo zelo slabo, iz ust jim teče posebna žleza; koža postane trda, z neko skorjo obdana. To prašičje je prava grimta, kakor ga imenujemo. Dejali bi mu lahko tudi sušivec.

Včasih se pokaže tudi pljučnica. Težko in hitro diha, prav pogosto tudi kašlja. V primeri s prejšnjimi znamenji je to prav gotovi dokaz prave kuge. Seveda je bolezen največ odvisna od notranje moči. Če nastopi hudo, potem so prašiči vsi izgubljeni.

Vročina ni tako huda. Ščetine postanejo bolj trde, koža vela in belkasto-siva, ko je pri navadnem prašiču mehka in malo rdeča. Na hrbtu je koža kakor umazana, skoro črnosiva. Sprednje kosti se bolj pokažejo, od zadaj je vse bolj vpadeno in shuššano. Na strani vpadejo, rebra se pokažejo, živali shuššajo popolno. Navadno imajo tudi grižo. Pri vročini se ne menja ta griža z zaprtjem, temveč traja dalj časa. Živali očitno trpijo bolečine, stoje krevljusto, navadno imajo zadnje noge pod trebuhom. Večkrat se tudi pljuča vnamejo. Če spraviš živali pokoncu in jih napodiš po hlevu, bodo začele hudo kašljati. Navadno pogine 25 do 75 odstotkov obolelih prašičev. Bolezen trpi po več tednov. Napade jih v starosti štirih do osem tednov. Nevarna je bolezen tudi prašičem, ki so stari tri do štiri mesece. Starejših se skoro več ne prime. Ozdravelim živalim se nasledki vedno poznajo. Bolni in ozdravljeni prašiči hirajo za to boleznijo, kakor bi bili jetični.

Zdaj bo marsikateremu gospodarju postalo jasno, zakaj se mu prašiči skoro prav nič ne redijo. Nevarna je seveda kuga veliko bolj, kakor vročina.

Kadar spoznaš, da imajo prašiči očita znamenja te bolezni, moraš precej sporočiti po županstvu c. kr. okrajnemu glavarstvu, ki bo poslalo živino-zdravnika, da vse pregleda. Ta bo že natančno povedal, kaj je treba storiti.

Kam pridemo?

Na Nemškem bodo število stalne vojske pomnožili za 68.000 mož. Zdaj je začelo nemške kmete skrbeti. Kmetov je le 34,9 odstotkov vsega prebivalstva, toda vojakov pride iz kmetov 75 odstotkov, dobre tri četrtine vsega moštva. Krvni davek je torej skoro ves na kmetu. Računajo, da bo po novi postavi šlo zopet 50 do 60 tisoč mladeničev iz kmetov več k vojakom. Kmet mora pa mesto sina vzeti hlapca, drugače ne more gospodariti. Hlapcu je treba plačati 200 do 300 mark na leto. Sin pa tudi težko izhaja pri vojakih brez podpore od doma. Nemški kmetje bodo imeli vsled nove vojaške postave gotovo 30 milijonov mark škode.

Se precej hujše, kakor na Nemškem, je pri nas. Gotovo je nad 80 odstotkov vojakov iz kmetov doma. Sprožila se je za misel, da bi kmečke fante popolno ločili od mestnih zapeljivcev in demokratov. Reklo se je, da bi bili potem mestni regimenti, katerim bi pridedali še tovarniške delavce, zelo slabi. Tudi disciplina in pokorščina se bi dala le težko vzdržati. Častniki si s takimi vojaki ne upajo izhajati. Torej gotovo ostane krvni davek in vsa nevarnost za naše fante tudi zanaprej.

Zdaj hočejo zopet prav znatno vojaštvo povišati. Na tisoče mladeničev je šlo zdaj z uradnim dovoljenjem v Ameriko, odkoder se skoro gotovo ne bodo vrnil domov k naboru. Večino rekrutov bo pa moral zopet le kmet dati. Zato bodo ravno najboljši posestniki, ki imajo družino v redu, najbolj prizadeti. Delavcev že zdaj primanjkuje. Kako bomo izhajali? Tudi naši gospodarji bodo morali mesto svojih sinov hlapce dobiti ali pa svet v pušiv pustiti. Tudi tukaj gre na milijone kmetom v zgubo. Potrebno je pač, da država z vsemi močmi kmeta podpira, ker drugače ne more obstati.

Kako velik je razloček med krvnim davkom prebivalstva na deželi in v mestih, naj še par zgledov pove. Občina Hansen na Bavarskem je štela lani 704 prebivalce. Pri vojakih je bilo l. 1912. 18 mladeničev. Ko bi v istem razmerju služili iz mest pri vojaki, bi moralo dati mesto 100.000 prebivalcev 2570 vojakov. Dokazalo se je pa, da je bilo v mestu, ki ima 150.000 ljudi, le 55 mladeničev, ki so bili v mestu rojeni, pri vojaki. V drugi občini, ki šteje 904 ljudi, bi bilo v slučaju vojske poklicanih 150 mož. Krvnega davka mora torej največ plačati kmet.

Dekaj misli o gobah.

Mnenja o vrednosti gob za človeško hrano gredo močno narazen. Eden jih čišla kot »meso v gozdu« in jim prišoja po vsebini beljakovine prvo mesto za mesom, vstric s stročnicami in pred žiti. Res je, da imajo gobe poleg 74 do 91 odstotkov vode precej beljakovine (1 do 9 odstotkov) in poleg tega še nekaj neznatnega tolašče, cukrovin, solj in fosforja v sebi. Vendar pa ne smemo precejevati teh otrok narave. Zakaj?

1. Njihovo stanišče je grobo, klobučevinasto in zato težko prebavljivo; dva funta svežih gob zaležeta le toliko kot 10 dek svežega mesa.

2. Mnoge vrste gob so močno strupene in kar je še hujše, mnoge strupenice so užitnim tovarišicam tako podobne, da se le prelahko zamenjajo in posledice so mnogoštevilni smrtni slučajji.

3. Tudi užitne gobe lahko postanejo strupene, ako se pokvarijo, in pokvarijo se zelo hitro.

S tem pa gobam nikakor nočemo odrekati narodnogospodarskega pomena. Saj je mnogo krajev širom naše ožje in širše domovine, kjer se povzije telika množina gob tekom leta, tako da tvorijo gobe poleg kruha, krompirja, soka itd. pravo ljudsko živilo. Tudi v gosposkih kuhinjah vidijo radi gobe bodisj za praženje, za juho ali za omake (zose), nekatere gobe (gomoljika in pečenka, kukmak ali šampinjon) so pa naravnost slaščica za sladkogobce. Gotovo je torej, da bi revnejše ljudstvo zaslužilo lahko premnogo kronico več z nabiranjem in prodajo grob, ko bi imelo nekaj več znanja o gobah, ko bi znalo bolje ločiti dobro od hudega.

Z željo, da pripomore mrvico k temu, podamo tukaj glavno navodilo za spoznavanje gob.

Botanika ali rastlinarstvo loči gobe:

a) v listnate gobe, ki nosijo spodaj na klobuku lističe, n. pr. strupena mušnica. Sem pa spadajo tudi užitna lišičica, dobra sirovka in kraljica med svojimi vrstnicami je pečenka ali šampinjon. Splošno velja, da so užitne vse lističaste gobe, ki imajo modro, vijolično, citronovorumenno in rdeče barvene spodnje lističe. Glede vonja pomnite: Vse, kar diši neprijetno, ostro, omotno, to ni užitno, dobro pa je, kar ima prijeten duh po janežu, sadju, dišavah, česnju, kruhu, orehih. Pri sirovkah, ki imajo mnogo mlečnega soka v sebi, si moramo zapomniti, da so užitne le one, ki imajo rdeč sok, ne pa one z rumenim ali modrikastovijoličnim sokom. Pa tudi sirovke z belim sokom še preizkušajmo sveže; če kapljica soka na jeziku peče, proč z gobo. Gobe, pri katerih listki ne teko pravilno od srede proti obodu, kot pri sirovkah, ampak so razvrščene nepravilno, so golobičice (lat. russula). Te nimajo soka, tudi nimajo na štoru obročaste manšete, nitj je štor spodaj napet. Ker jih je mnogo vrst, mora odločiti zo-

pet pokušnja, kaj je za nas in kaj ne. Vse, kar je ostrega okusa, gre na gnoj, kar ne, pa v kuhinjo. Vse golobičke z lepo rumenimi listki so užitne.

b) Luknjičaste glive, izmed katerih gotovo sleherni naših bralcev pozna našega »jurja« ali užitnega gobaha kot glavno šaržo tega vojnega kora. Zapišimo si v spomin: Vse luknjičaste glive ali gobe, katerih spodnja stran klobuka je bela, siva, rumena ali zelenkasta, in katerih štor ima obročasto manšeto, so naše gore list, potrjene. Če pa je spodnja stran klobuka rdeča ali tudi sam klobučkasta, če je bet (kocen) rdeča, se nalomljeno ali prerezano meso pordeči, proč s to zalego, opraviti imaš s strupenim »vražjim gobanom« ali kakim njegovim ne za las boljšim peklenskim bratcem.

c) Bodičaste glive, pri katerih je spodnja stran klobuka na gosto poraščena z mehкими zobci, gorenja pa z v krogu razvrščenimi luskami. Četudi je vnanja skorja teh gob nevlabljava, raskava, pa ima ta družina lepo lastnost, da ni v njej niti enega škodljivega paglavca. Med znanimi gobami te familije omenjamo žlebnjakaste ježevke.

d) Betičaste glive, to je gobe, ki nimajo klobuka, zato pa so njihovi beti čudovito razraščeni, podobni zdaj jelenjemu rogovju, zdaj koraljam, zdaj karfijolj itd. Rumena griva (kozja brada), rdeča griva, medvedje tačice in podobne so najbolj znane v tej rodovini. Tudi tukaj je vse užitno, da le ni staro ali moko.

e) Trebuhaste glive, ki rastejo podobno pri tleh v obliki krogelj. Pri nas najbolj znana je navadna kronica, ki je v mladosti lepo bela, pozneje pa temnorjavna in polna črnega prahu. Zato je užitna le v mladosti, česar pa marsikje ne vedo. Krvnico z modrordečim mesom treba zavreči.

f) Užitni mavrahi ali smrčki, ki nosijo klobuk, pa ne podoben dežniku, ampak se bet le odebeli v stožec, ki ima satju podobne vdrtine. Pri mavrahu je bet večinoma bel, klobuk pa rjavkast, rumenkast, zelenkast ali siv. Strupenih gob tukaj ni. Z ozirom na užitek (zdravje) lahko delimo gobe v tri vrste, najboljše, srednje in manj vredne. Med najboljše spadajo 1.) šampinjon ali pečenka, iz katere izdelujejo nek izvleček ali esenco, ki je v trgovini znana pod imenom »soja«; rabijo jo kot dišavnj pridevek k juham; 2.) sirovka, ki da izvrstno, račji podobno juho; 3.) jurčki, ki rasto od julija do novembra povsodj pri nas. Meso mladih jurčkov je čisto belo, okus ima skoro slasten kot orehi; 4.) mavrah, ki raste že v prvi spomladj ob robovih gozdov v travi.

Kako malo so pač še znane razen jurčka, karžlja in par drugih ostale užitne gobe pri nas! Koliko bi tu storila ljudska šola zadnji dve leti na podlagi slik, besed učiteljevih in praktičnih demonstracij (razkazovanj) gob, ki naj bi jih šolarji sami nabrali in pri-

nesli v šolo! O praktični uporabi gob ima govoriti gospodična učiteljica, zlasti pa naši gospodinjske tečaji po deželi, ki se vrše ob času, ko so gobe na razpolago.

Pripravljajo se gobe raznovrstno, največkrat se devajo v juho, ali pa se kuhajo in pariyo (pražijo) za prikuho kot zelenjad. Preden jih rabiš, jih v mrzli vodi urno operi in odlij vodo. Rabijo se gobe tudi za omake (zose), paštete, ragu itd.

Gobe, ki jih ne moremo porabiti takoj svežih, posušimo ali vkuhamo. Tisoče kron bi lahko dobilo revno ljudstvo za tako blago, ako bi vedelo pripraviti ga v fini kakovosti, za prodajo pa bi poskrbelo kmetijsko društvo.

Z ozirom na higijeno (zdravstvo) priporočamo pri nabiranju, kupovanju in rabi gob vedno previdnost; rabite le tako blago, o katerega neškodljivosti ste popolnoma prepričani, kajti nekatere strupene gobe so zelo podobne drugim užitnim, n. pr. prava sirovka strupeni brezovi sirovki, izvrstni jur ima mnogo podobnosti z debelonožcem, kakor tudi s strupenim vražjim gobanom. Splošnega znamenja za strupenost gob nimamo, niti mlečni sok, ali živa barva ali lepljivost klobuka, niti počrnenje čebule, ki jo kuhamo z gobami vred, ali porjavenje srebrne žlice v gobovi juhi niso zanesljivi znaki za strupenost gob. Mavrahi in smrčki povzročajo časih huda zastrupljenja in vendar nihče ne more povedati, kedaj so te gobe strupene, kedaj nedolžne. Pač pa se morebitni strup z gotovostjo odsirani, ako se take gobe skuhamo v vodi, v kateri smo kuhali, vrže proč, ravnotako, če gobe dodobra posušimo. Če hočete torej varno hoditi po tem labirintu¹, potem si vzemite na pot te le vrstice kot nit Ariadne:

1. Potrudi se spoznati prav natančno užitne in strupene gobe, drugače ne pokušaj tjevidan, ne tvegaj zdravja in življenja!

2. Nabiraj gobe ob suhem vremnu (ravna se splošno narobe!); med dežjem nabrane, premočene gobe hitro gnijo.

3. Trgaj gobe, ki rasto na bolj odprtih, zračnih solnčnih krajih!

4. Nabiraj le mlade gobe; stare, črvive ali nagnite gobe so strupene.

4. Nabrano blago precej porabi; že čez noč se mnoge gobe tako izpremene, da so usodepolne.

5. Ako kuhaš navadne gobe v vodi, se nahaja v tej kuhani vodi precejšen del redilnih snovi, zato je ne smeš zavreči; le vodo pri mavrahih in smrčkih zlij proč vedno!

¹ Labirint je v grških bajkah vrt, ki je imel tako umetno zavita in razpletena pota, da nihče ni našel izhoda, kdor je zašel vanj. Posrečilo se je to le mladeniču Tezeju, kateremu je dala Ariada klopčič sukanca; tega je odvijal cel čas od vhoda na vrt in se vrnil ob razviti nitj nazaj.

6. Ostanke jedil iz gob hrani k večjemu do 24 ur, nikoli dalje!

7. Bolnikom, kakor tudi ljudem, ki imajo slaboten želodec, ne dajaj nikakršnih gob, niso zelje, pa naj okusu še tako prijaajo!

8. Tudi zdravi uživajte gobe le v malih merah in jih dobro prežvečite! Prebavljivost gob povečamo, če jih kolikor moč na drobno razsekljamo; tudi noževa konica natrijevega bikarbonata (dobiš ga v vsaki drogeriji) na 1 liter zrezanih gob poveča njihovo prebavnost.

9. Če slutete, da se je kdo zastrupil z gobami, takoj po zdravnika! Medtem pa poskušajte domači odstraniti strup iz ponesrečenca.

Učinki zastrupljenja se pokažejo šele čez ure; v želodcu tišči, v črevesju zvija; revež čuti strah in velik gajus. Bolečine postajajo hujše, notranja vročina in žejna pritiskajo. Srce tolče burno, nesrečneža se loteva omotica, začne se mu blesti, mrzel pot ga obliva, med hudim krčem ali v globoki omotici nastopi rešiteljica — smrt.

Skušamo pripraviti bolnika čim preje do tega, da vrže zavžito iz sebe s tem, da mu damo piti tople vode ali da ga požgečkamo v goltu s kurjim peresom. Če treba omehčati črevo, je najbolje dati v ta namen eno do dve žlici ricinovega olja. Svetovati je obilo uživanje mrzle vode.

Tudi umetno se dado pridelovati gobe, zlasti pečenka, ki je pridelajo po Francoskem, Nemškem, na Češkem in drugodi v velikih množinah. Ker je najnižja cena za 1 kilogram 1 krona, v Švici pa tudi 2 do 3 krome, si lahko mislimo, kakšen vir dohodkov utegne biti razumno pridelovanje šampijona za okolice premožnih mest. Morda pozneje kaj več o tej kulturi.

Gostost nekaterih snovi.

Na teži se pozna, da so nekatere reči težje od drugih. Natančno težo pokaže tehtnica. Toda pri tehtnici se vendar ne vé, koliko je eno telo pri isti razsežnosti težje od drugega. Marsikoga bo zanimalo izvedeti natančne številke. Podlaga vsemu je 1 liter vode, ki tehta 1 kg. Ko bi napravili posodo, ki bi bila 10 cm široka, visoka in dolga in jo napolnili z vodo, bi držala ravno 1 kg. Druga telesa so v primeri z vodo ali lažja ali težja. Če tehta 1 dm³ vode 1 kg, tehta: aluminij 2'6, svinec 11'37, led 0'918, steklo 2'4—2'6, zlato 19'3, platina 21'5, kremen 2'65, sladkor 1'59, alkohol 0'72, žvepleni eter 0'793, glicerini 1'26, morska voda 1'02, mleko 1'03, petrolej 0'88, živo srebro 13'595, terpentini 0'88, bazalt 2'79, brezovi les 0'7, rjavi premog 1'35, bukovni les 0'59, hrastov les 0'68, maslo 0'93, glinasta prst 2'06, peščena prst 1'34, loj govedu in ovce 0'923, prašičja mast 0'937, vrhov les 0'5, smrekovi les 0'47, borovi les 0'55, železo 7'25, apnenec 2'62, sol 2'25, ilovica 1'66, laneno olje 0'94, opeka 1'6, pesek 1'52, vosek 0'97.

Tržni pregled.

S kupčijami prvega polleta so bile banke prav zadovoljne. Še nikdar ni bilo več zasluzka. Kaj če denar malo visoko obrestujejo, ko pa od upnikov še veliko več zahtevajo. Navadno delajo z razločkom med vlogami in posojili s 2'3%. Avstro-ogrška banka je imela v šestih mesecih lanskega leta 10 milijonov čistega dobička, letos 25 milijonov. Prav isto je tudi z drugimi bankami. Kdaj bodo varčevalci po kmetih postali pametni in svoj denar le v domačih hranilnicah po deželi naložili! Čemu bi s svojimi žulji bogatine po mestih podpirali. Zaradi tega nespametnega ravnanja imamo zdaj tako zadrego po deželi. Varen gotovo ni nikjer bolj, kakor v domači rajfajzovki.

Lani so na Avstrijskem pridelali 21,637.758 hl piva. Če se je vse to doma popilo, so dali ljudje lani za pivo čez 400 milijonov kron. Precej ga je šlo seveda na tuje, veliko so pa tudi bavarskega k nam pripeljali. Češka je napravila skoro polovico vse množine 10,221.675 hl, Nižja Avstrija 3,716.464 hl, Gor. Avstrija 1,077.219 hektolitrov, Štajerska 1,302.947 hl, Koroška 239.114 hl, Kranjska 106.733 hl. Leta 1911. je bilo na Kranjskem 125.249 hl piva napravljenega. Seveda se ni zaradi tega manj piva popilo pri nas, kakor druga leta, pač je pa gotovo, da se vedno več tujega, posebno štajerskega in češkega uvažva v našo deželo.

Naše železnice prav lepo napredujejo. Čeprav je znano, da ima država zelo nerodno upravo in v osrednjih pisarnah veliko preveč ljudi, se vendar kaže vedno lepši napredek. Če se vse, kar so plačali za nove naprave in amortizacijo, vpošteva, je bilo lani po plačanih obrestih še 6'5 milijonov kron dobička.

Prav zanimivi podatki prihajajo iz Argentine. Tam so zadnja leta toliko živine prodali, da mora tako postopanje v kratkem končati živinorejo, če se v kratkem ne ustavi. Našteli so namreč 31. decembra 1911. leta 28,786.000 glav živine. Prodali so pa lani 5,700.000 kož, doma postrojili 1 300.000, žive živine izvozili 262.000 glav, torej skupno 7,262.00 glav. Toliko telet se pa v enem letu gotovo ni poleglo. Najmanj za 600.000 glav se je število goveje živine zmanjšalo.

V zadnjem času so napravili v Argentini mesto navadnih pašnikov velike njive same lucerne. Na legvi, ki meri 2500 ha, se je s pašo priredilo le 200 krav čez celo leto. Zdaj bodo lahko tam preživeli 2500 glav. Vlada te pašnike in napravo njih zelo podpira.

V Argentini stane danes 650 kg težak vol 330 K. Mesarja stane 1 kg mesa okoli 75—80 vin. Sedaj pa v Argentini prodajajo meso navadno in slabo po 1 K 20 vin., najbolje (filé) 2 K 40 vin. Na Angleškem pa prodajajo zmrznjeno argentinsko meso: sprednje dele 72—80 vin., zadnje od 94 vin. do 1 K 15 vin., če je meso zmrznjeno, 67 do 69 vin. sprednje, 78 do 81 vin. zadnje dele, če je shlajeno. Torej doma pri mesu odirajo, da morejo, kar ostane, na tuje, četudi v škodo prodati. Samo lani so prodali na tuje 4 milijone stotov shlajenega in

zmrznjenega mesa. Pravijo, da hočejo severoameriški milijonarji, ki imajo vso argentinsko kupčijo v rokah, zatreči angleške trgovce z mesom. Ti Amerikanci imajo denar.

Modre može je začelo skrbeti, kaj bo z lesom. Nekaj so ga rabili le za kurjavo in zidavo. Zdaj kurijo po mestih in tovarnah navadno s premogom, celi gozdovi se pa porabijo za popir, katerega vedno več gre. Evropa kmalu ne bo imela zadosti lastnega lesa. Že zdaj pripeljejo na milijone q iz Amerike. Začeli so iskati snovi, s katerimi bi lahko delali popir kakor iz lesa. Poizkusili so z nekaterimi semeni in sladkornim trstom, toda do zdaj brez vidnega uspeha.

Pri nas ima veliko gozdov vlada v rokah. V Bosni je imela 45.000 ha najlepšega smrekovega in bukovnega gozda, ki ima 18 milijonov m³ lesa tvrdka Štajnbais v zakupu. Na leto so posekali do 400.000 kubičnih metrov. Začetka so plačevali 1 m³ le po 2 K. Zdaj so začeli poslanci godrnjati. Vlada je sama prevzela akcije te družbe, ki ima 100 ur dolgo gozdno železnico in cele vasi svojih delavcev. Dobiček se bo stekal tudi v deželno blagajno.

V Bukovini so našli močne vrelce petroleja. Na cene petroleja to ne bo posebno vplivalo. Po svetu letina povsod dobro obeta. V Egiptu so pospravili velikanske množine bombaža. Večina tega pridelka gre na Angleško in v Ameriko. Nekaj vzamejo tudi Nemci.

Žita so prav lepo dozorela. Na Ogrskem je veliko pridelka končala povodenj kakor tudi v Galiciji in Bukovini. Vendar tudi tam ne bodo lakote trpeli. Na Češkem in vseh severnih deželah je dež pri žetvi zelo nagajal.

Cena goveje živine je šla precej nazaj. Pri debeli živini se še ne pozna posebno, za plemeno pa dosti kupcev ni. Z volorejo ni bilo posebnega zasluzka. 28. julija so prodajali na Dunaju vole: ogrske Ia 95 vin. do 1 K 20 vin., IIa 88 vin. do 1 K 2 vin., IIIa 80 vin. do 88 vin., domače: Ia 1 K 4 vin. do 1 16 vin., IIa 98 vin. do 1 K 2 vin., IIIa 84 do 94 vin.; bike 84 do 96 vin., krave 84 do 98 vin.

Pri nas se precej pozna, da ne pride iz Balkana skoro nič živine. Ker je doli vse pod orožjem, še sami zase nimajo zadosti.

Cena mlečnim izdelkom gre vedno bolj nazaj. Tujci vedno bolj silijo k nam z malovrednim maslom. V zadnjem času silijo v Primorje še z ogrskim blagom, katerega prodajajo avstrijske mestne mlekarnice. Dasiravno je vse blago bolj poceni, nočejo prodajalci po mestih prav nič odjenjati nasproti odjemalcem. Ni torej čudno, če se mlečni izdelki težko prodajo.

Prašiči se še dobro držijo. Pri teh se še bolj pozna balkanska vojska kakor pri govedu. Za kmete je to dobro. Opazujemo povsod, da kmetje spoznavajo, koliko se dá pri prašičih prirediti. Treba bo res dobro gnojiti in še več pese in krompirja saditi.

Ko se je vreme koncem preteklega meseca zjasnilo, so šle tudi žitne cene malo nazaj. 28. julija so prodajali pšenico: najboljšo ogrsko 12'20—12'60, domačo 9'95 do

10'95; rž slovaško 8'90—9'20; ječmen najboljši 8'65—9'08, za krmo 7'60—7'90; oves najboljši 10'25—10'75, navadni 9'50—9'90; turšica 8'60—8'85. — Žita sejati le za domačo rabo nikdar več, ker se ne izplača. Cene železu so precej padle. Po naših prodajalnah se to še nič ne pozna.

Blago za narodne noše.

kakor svilo, polsvilo in lister, razne vrste robce s franžami in tudi vse druge potrebščine, ima v največji izbiri po najnižjih cenah tvrdka **F. M. Regorsček nasl., Ljubljana, Stritarjeva ulica.** — Posebno se priporoča lister, ker je cenejši in trpežnejši, kot vsa druga blaga. Pojasnila in vzorci po pošti zastonj. 2161 3—1

Ali rabite Brinovec in Hrušovec??
naročite ga pri:
(2257) **FR. CVEK-u v Kamniku.**

Rek gospodinje:

Kdor enkrat Blaimscheinov „Unikum“-margarin uporablja — uporablja vedno zopet le Blaimscheinov „Unikum“-margarin.

1764

„CROATIA“

! Zavarovalna zadruga v Zagrebu !
Ustanovljena 1. 1884. Ustanovljena 1. 1884.

Prevzame v zavarovanje proti škodi, ognju in strelji in življensko zavarovanje v raznovrstnih kombinacijah in zelo nizkih cenah.

GLAVNI ZASTOP za KRANJSKO, STAJERSKO in KOROŠKO v LJUBLJANI pri tvrdki

Kmet & Comp. Mar. Terezije cesta 8.

Sposobni mestni poverjeniki in akviziterji se sprejmejo pod ugodnimi pogoji. 3928

Izdelovanje in največja zaloga

kilnih pasov (bruhanbandov)

trebušnih pasov, vsakovrstnih obvez.

Zaloga blaga je gumi-ja za babice in bolnice, brizgalnice, gumijevе nogavice in blazine. Umotne noge, roke itd.

Za gospode zdravniške zaloga vsakovrstnih instrumentov. 2005

(Za vprašanja po pošti naj se priloži znamka) Za obilna naročila se priporoča:

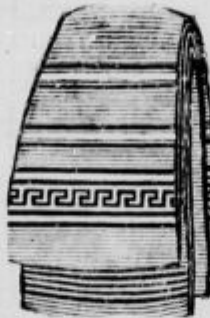
K. Piotrowski, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 32, (Levčeva hiša).

Najboljša in najcenejša postržba za drogerije, kemikalije, medicinska zelišča, tudi po Kneippu, ribje olje, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, sredstva za desinfekcijo. Velika zaloga najfinjšega konjaka in ruma. 3726

Drogerija Anton Kanc,

Ljubljana, Židovska ulica št. 1.
Kupuje po najvišji ceni razna zelišča (rože), cvetje, korenine, semena, skorje itd. Ceniki zastonj.

Samo enkrat v življenju!

50.000 spalnih odev
1486 po K 1'95

za izvoz na Balkan določene, a radi vojne nevarnosti pridržane, iz pristne brnske Himalajne-voine, okoli 200 cm dolge, 130 cm široke, v krasnem črtastem mele-desinu s krasnimi barvanimi bordurami se bodo samo še kratak čas prodajale za polovično tovarniško ceno po K 1'95 komad. Te Himalajne spalne odeje so vredne dvakrat tega denarja in se dobe pri nas po teh senzacionalno nizkih cenah samo dokler je kaj zaloga.

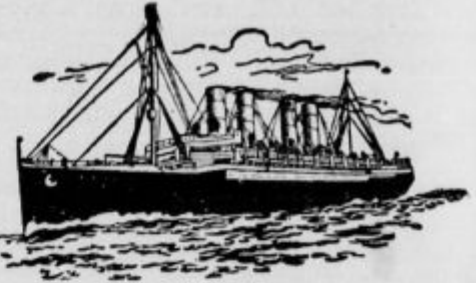
- 1 komad Himalajne spalne odeje stane le . . . . K 1 95
- 3 komadi Himalajne spalne odeje stane le . . . . K 5 70
- 6 komadov Himalajne spalne odeje stane le . . . . K 11 —

Samoprodaja po povzetju
M. Swoboda, Dunaj III/2, Hiessgasse 13-404

LOVSKE PUŠKE DRUŽBA »WERNIG«, Borovlje, Koroško

20 9
CENIK 1913 STRELJIVO POPRAVILA
Puške, revolverji, pištole, flobertke, lovške potrebščine. Primerno delo prve vrste po zmernih cenah.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko

je s cesarskimi brzoparniki
Kronprinzessin Cäcilia, Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse, Georg Washington, Prinz Friedrich Wilhelm. Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur **EDVARD TAVCAR, Ljubljana** Kolodvorska ulica št. 35, nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Pokrivanje streh brez popraviljanja Obkladanje zidov proti neugodnemu vremenu z

Sternit

Škriljem

Edino tedaj pristen ako vsaka plošča nosi obvarovano znamko **Sternit** z uhišljenimi čr. kam!

TOVARNA LJUBOVIČ HAY/ČEK VOGLARSKA ZOOBNE ARTELARSKO DUNAJ, IX

Zastopnik: **Janach & Co., Trst.**

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjam vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1912 2906 z 18167 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 7,085.130 K.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karel Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: **Dr. Ferdo Cokal**, stolni kanonik v Ljubljani; **dr. Jožef Grušen**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar**, dekan v Kranju; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **Ivan Dolenc**, e. kr. profesor v Ljubljani; **B. Remec**, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **dr. Viljem Schwetzer**, odvetnik v Ljubljani; **Luka Smolnikar**, kurat; **dr. Aleš Ušeničnik**, profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, e. kr. gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Ivan Zajc**, zdravnik in deželni odbornik v Ljubljani; **dr. Ignacij Žitnik**, stolni kanonik, drž. in dež. poslanec v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kržiš**, e. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Čadež**, katehet v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **K. Gruber**, e. kr. in. rač. ošcijal v Ljubljani; **Avguštin Zajc**, e. kr. rač. ošcijal in posestnik v Ljubljani.